NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
PAOLO MENGOZZI
prednesené 30. novembra 2010[1]

I — Úvod

1. Súdny dvor má na základe tohto návrhu na začatie prejudiciálneho konania špecifikovať príslušné podmienky uznávania v rámci smernice Rady 89/48/EHS z 21. decembra 1988 o všeobecnom systéme uznávania diplomov vyššieho vzdelania udelených pri ukončení odborného vzdelávania a prípravy v dĺžke trvania aspoň troch rokov[2], zmenenej a doplnenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2001/19/ES zo 14. mája 2001[3] (ďalej len „smernica 89/48“), ak sa žiadosť o povolenie vykonávania odbornej činnosti týka činnosti pokladanej za regulovanú činnosť v členskom štáte, v ktorom bolo vzdelanie získané, v zmysle článku 1 písm. d) druhého pododseku uvedenej smernice a ak žiadateľ nie je plnoprávnym členom predmetnej odbornej organizácie. Súdny dvor bude musieť zároveň skúmať, či vykonávanie výskumnej činnosti v oblasti environmentálneho inžinierstva možno považovať za skutočné vykonávanie povolania environmentálny inžinier v zmysle uvedenej smernice.

II — Právny rámec

A — *Sekundárne právo Únie*

1. Smernica 89/48

2. Smernica 89/48 predstavovala relevantný právny rámec v čase skutkových okolností konania vo veci samej, aj keď bola neskôr zrušená.[4]

3. Smernica 89/48, presnejšie článok 1 písm. a) prvý pododsek tejto smernice, zahŕňa túto definíciu:

1 — Jazyk prednesu: francúzština.
2 — Ú. v. ES L 19, s. 16; Mim. vyd. 05/001, s. 337.
3 — Ú. v. ES L 206, s. 1; Mim. vyd. 05/004, s. 138.
4 — Pozri bod 12 a nasl. týchto návrhov.

„diplom: akýkoľvek diplom, osvedčenie alebo iný doklad o formálnej kvalifikácii, alebo akýkoľvek súbor takých diplomov, osvedčení alebo iných dokladov:

— ktorý bol udelený príslušným orgánom niektorého členského štátu a označený [členského štátu určeného – *neoficiálny preklad*] v súlade s jeho vlastnými zákonmi, inými právnymi predpismi alebo správnymi opatreniami,

— ktoré dokazujú [ktorý preukazuje – *neoficiálny preklad*], že držiteľ úspešne ukončil minimálne trojročné nadstavbové štúdium, denné alebo na čiastočný úväzok v rovnocennej dĺžke trvania, na univerzite alebo inej vysokej škole alebo inej vzdelávacej inštitúcii na rovnakej úrovni a kde sa vyžaduje, že úspešne ukončil odbornú prípravu, ktorá sa vyžaduje k štúdiu v nadväznosti na úplné stredné vzdelanie, a

— ktorý preukazuje, že držiteľ má odbornú kvalifikáciu požadovanú na začatie alebo vykonávanie regulovaného povolania v tom členskom štáte,

za predpokladu, že vzdelanie a príprava potvrdené diplomom, osvedčením alebo iným dokladom formálnej kvalifikácie boli absolvované hlavne v rámci Spoločenstva, alebo jeho držiteľ má trojročnú odbornú prax potvrdenú členským štátom, ktorý uznal diplom, osvedčenie alebo iný doklad o formálnej kvalifikácii z tretej krajiny.“

4. Podľa článku 1 písm. c) smernice 89/48 „regulované povolanie“ je „regulovaná odborná činnosť alebo rozsah činností [súbor činností – *neoficiálny preklad*], ktoré predstavujú toto povolanie v niektorom členskom štáte“.

5. Podľa článku 1 písm. d) prvého pododseku smernice 89/48 sa pod regulovanou odbornou činnosťou rozumie:

„…odborná činnosť, pokiaľ začatie alebo vykonávanie takejto činnosti alebo jednej [alebo jeden – *neoficiálny preklad*] z jej spôsobov vykonávania v členskom štáte predpokladá priamo či nepriamo v zmysle zákonov, iných právnych predpisov alebo správnych opatrení vlastnenie diplomu. Nasledovné bude osobitne predstavovať spôsob vykonávania regulovanej odbornej činnosti:

— vykonávanie činnosti na základe profesijného titulu, pokiaľ používanie takého titulu je vyhradené pre držiteľa diplomu podmieneného [diplomu určeného – *neoficiálny preklad*] zákonmi, inými právnymi predpismi alebo správnymi opatreniami…“

6. Druhý a tretí pododsek článku 1 písm. d) smernice 89/48 uvádzajú:

„Tam, kde neplatí prvý pododsek, odborná činnosť bude pokladaná za regulovanú odbornú činnosť, ak ju vykonávajú členovia nejakého združenia alebo organizácie, účelom ktorej je osobitne podporovať a udržiavať

vysoký štandard príslušnej odbornej oblasti a ktorá na dosiahnutie tohto cieľa je uznávaná v osobitnej forme niektorým členským štátom a:

— udeľuje diplom svojim členom,

— zabezpečuje, že jej členovia rešpektujú pravidlá odborného správania, ktoré sú predpísané, a

— prepožičiava im právo používať titul alebo poverovací list, alebo mať prospech zo štatútu zodpovedajúcemu [titul alebo skratku alebo požívať výhody vyplývajúce z postavenia zodpovedajúcemu – *neoficiálny preklad*] tomuto diplomu.

Neúplný zoznam združení alebo organizácií, ktoré pri prijatí tejto smernice spĺňajú podmienky druhého pododseku, sa nachádza v prílohe. Kedykoľvek členský štát uzná nejaké združenie alebo organizáciu v zmysle druhého pododseku, bude o tom informovať Komisiu, ktorá uverejní túto informáciu v *Úradnom vestníku Európskych spoločenstiev*."

7. Článok 1 písm. e) smernice 89/48 stanovuje, že „odborná prax" je „skutočné a legálne [skutočné a dovolené – *neoficiálny preklad*] vykonávanie príslušnej profesie [príslušného povolania – *neoficiálny preklad*] v niektorom členskom štáte".

8. Článok 2 prvý odsek smernice 89/48 stanovuje, že „táto smernica sa bude vzťahovať na ktoréhokoľvek štátneho príslušníka členského štátu, ktorý si želá vykonávať regulované povolanie v hostiteľskom členskom štáte v samostatnom zárobkovom postavení [ako samostatne zárobkovo činná osoba – *neoficiálny preklad*] alebo ako zamestnanec".

9. Článok 3 smernice 89/48 znie:

„Ak je v hostiteľskom členskom štáte začatie výkonu alebo vykonávanie regulovaného povolania podmienené vlastníctvom diplomu, príslušný orgán nemôže z dôvodov neprimeranej kvalifikácie odmietnuť schváliť štátnemu príslušníkovi členského štátu začať alebo vykonávať toto povolanie za rovnakých podmienok, aké stanovuje vlastným štátnym príslušníkom:

a) ak je uchádzač [žiadateľ – *neoficiálny preklad*] držiteľom diplomu, ktorý bol udelený v členskom štáte a ktorý sa vyžaduje v ďalšom členskom štáte pre začatie vykonávania alebo vykonávanie príslušného povolania na jeho území, alebo

b) ak uchádzač [žiadateľ – *neoficiálny preklad*] vykonával príslušné povolanie na plný úväzok počas dvoch rokov v priebehu predchádzajúcich desiatich rokov v ďalšom členskom štáte, ktorý nereguluje toto povolanie v zmysle článku 1 písm. c) a prvého pododseku článku 1

písm. d), a vlastní doklad o jednej alebo viacerých formálnych kvalifikáciách:

— ktoré boli udelené príslušným orgánom v členskom štáte, stanovené [príslušným orgánom v členskom štáte určeným – *neoficiálny preklad*] v súlade so zákonmi, inými právnymi predpismi alebo správnymi opatreniami tohto štátu,

— ktoré preukazujú, že držiteľ úspešne ukončil postredoškolské štúdium aspoň trojročného trvania alebo primeranej dĺžky popri zamestnaní [denné nadstavbové štúdium v dĺžke aspoň tri roky alebo v zodpovedajúcej dĺžke popri zamestnaní – *neoficiálny preklad*] na univerzite alebo v inštitúcii vyššieho vzdelávania, alebo v ďalšej inštitúcii členského štátu rovnakej úrovne, a kde je to vhodné, že úspešne zavŕšil odbornú prípravu vyžadovanú ako dodatok k postredoškolskému [nadstavbovému – *neoficiálny preklad*] štúdiu, a

— ktoré pripravili uchádzača na vykonávanie svojho povolania [ktoré ho pripravili na vykonávanie tohto povolania – *neoficiálny preklad*].

Avšak dvojročná odborná prax, ktorá sa uvádza v prvom pododseku, sa nesmie vyžadovať vtedy, keď kvalifikácia alebo kvalifikácie, ktoré má uchádzač a ktoré sú uvedené aj v tomto bode, boli udelené na základe ukončenia regulovaného vzdelávania a odbornej prípravy.

Nasledovné sa bude posudzovať rovnakým spôsobom ako doklad formálnej kvalifikácie, na ktorý sa vzťahuje prvý pododsek: akákoľvek formálna kvalifikácia alebo akýkoľvek súbor takých formálnych kvalifikácií udelených príslušným orgánom v členskom štáte, ak sú udelené pri úspešnom zavŕšení prípravy získanej v Spoločenstve a uznané tým členským štátom ako rovnocenné za predpokladu, že ostatné členské štáty a Komisia boli informované o tomto uznaní."

10. Článok 9 ods. 1 prvý pododsek smernice 89/48 stanovuje, že „členské štáty určia v lehote stanovenej v článku 12 príslušné orgány, ktoré sú splnomocnené prijímať žiadosti a robiť rozhodnutia uvedené v tejto smernici."

11. Príloha I smernice 89/48 v zozname odborných združení alebo organizácií, ktoré spĺňajú podmienky druhého pododseku článku 1 písm. d), uvádza Engineering Council.

2. Smernica 2005/36/ES

12. Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/36/ES zo 7. septembra 2005 o uznávaní odborných kvalifikácií[5] (ďalej len „smer-

5 — Ú. v. EÚ L 255, s. 22.

nica 2005/36“) s účinnosťou od 20. októbra 2007 nahradila smernicu 89/48 [6].

13. Odôvodnenie č. 14 smernice 2005/36 potvrdzuje, že „mechanizmus uznávania ustanovený smernicami 89/48/EHS a 92/51/EHS sa nemení“.

14. Článok 13 ods. 2 prvý pododsek smernice 2005/36 stanovuje, že „prístup k povolaniu a výkon povolania uvedený v odseku 1 sa umožní aj žiadateľom, ktorí vykonávali povolanie uvedené v tom odseku na plný úväzok počas dvoch rokov v priebehu predchádzajúcich 10 rokov v inom členskom štáte, ktorý toto povolanie nereguluje, za predpokladu, že sú držiteľmi jedného alebo viacerých osvedčení o odbornej spôsobilosti alebo dokladu o formálnej kvalifikácii.“

B — *Vnútroštátna právna úprava*

15. Smernica 89/48 bola prebratá do gréckeho právneho poriadku prezidentským dekrétom č. 165/2000 z 23. júna 2000 [7], ktorý bol postupne zmenený prezidentskými dekrétmi č. 373/2001 z 18. októbra 2001 [8] a č. 385/2002 z 23. decembra 2002 [9] (ďalej len „dekrét č. 165/2000“).

16. Článok 2 ods. 3 dekrétu č. 165/2000 vymedzuje regulované povolanie ako „regulovanú odbornú činnosť alebo súbor takýchto činností, ktoré predstavujú toto povolanie v členskom štáte“.

17. Článok 2 ods. 4 dekrétu č. 165/2000 stanovuje, že „regulovanou odbornou činnosťou sa rozumie odborná činnosť, pokiaľ začatie alebo vykonávanie takejto činnosti alebo jeden zo spôsobov jej vykonávania v členskom štáte predpokladá priamo či nepriamo v právnych predpisoch vlastnenie diplomu. Spôsobmi vykonávania regulovanej odbornej činnosti je najmä:

a) vykonávanie činnosti na základe profesijného titulu, pokiaľ používanie takého titulu je vyhradené pre držiteľa diplomu určeného právnymi predpismi členského štátu;

b) …

Odborná činnosť sa považuje za regulovanú odbornú činnosť, ak ju vykonávajú členovia združenia alebo organizácie, účelom ktorej je najmä podporovať a udržiavať vysoký

6 — Pozri článok 62 smernice 2005/36.

7 — FEK A' 149 z 28. júna 2000.

8 — FEK A' 251 z 22. októbra 2001.

9 — FEK A' 334 z 31. decembra 2002.

štandard príslušnej odbornej oblasti a ktorá je na dosiahnutie tohto cieľa uznaná v osobitnej forme niektorým členským štátom a:

a) udeľuje diplom svojim členom;

b) zabezpečuje, že jej členovia rešpektujú pravidlá odborného správania, ktoré stanovuje, a

c) prepožičiava im právo používať titul alebo skratku alebo požívať výhody vyplývajúce z postavenia zodpovedajúcemu tomuto diplomu.

Príloha článku 9 tohto dekrétu obsahuje demonštratívny výpočet združení alebo organizácií, ktoré spĺňajú podmienky tohto odseku. Zakaždým, keď členský štát uzná podľa tohto odseku združenie alebo organizáciu, informuje o tom Komisiu, ktorá uverejní túto informáciu v *Úradnom vestníku Európskych spoločenstiev*.

…“

18. Článok 2 ods. 5 dekrétu č. 165/2000 vymedzuje odbornú prax ako „skutočné a dovolené vykonávanie príslušného povolania v členskom štáte“.

19. Článok 4 ods. 1 dekrétu č. 165/2000 stanovuje:

„Ak je v Grécku začatie výkonu alebo vykonávanie regulovaného povolania podmienené vlastníctvom diplomu uvedeného v článku 2, Rada uvedená v článku 10 tohto dekrétu nemôže z dôvodov neprimeranej kvalifikácie odmietnuť povoliť štátnemu príslušníkovi členského štátu začatie alebo vykonávanie tohto povolania za rovnakých podmienok, aké stanovuje vlastným štátnym príslušníkom, ak žiadateľ:

a) je držiteľom diplomu uvedeného v článku 2 získaného v inom členskom štáte, ktorý sa v tomto členskom štáte vyžaduje na vykonávanie tohto povolania na jeho území, alebo

b) vykonával príslušné povolanie na plný úväzok počas dvoch rokov v priebehu predchádzajúcich desiatich rokov v inom členskom štáte, ktorý nereguluje toto povolanie v zmysle článku 2 ods. 3 a 4 tohto dekrétu, a vlastní doklad o jednej alebo viacerých formálnych kvalifikáciách, ktoré musia:

i) byť udelené príslušným orgánom v členskom štáte;

ii) preukazovať, že držiteľ úspešne ukončil denné nadstavbové štúdium v dĺžke aspoň tri roky alebo štúdium v zodpovedajúcej dĺžke popri zamestnaní na univerzite alebo v inštitúcii vyššieho vzdelávania, alebo

v inej inštitúcii členského štátu rovnakej úrovne a že úspešne ukončil odbornú prípravu vyžadovanú ako doplnok k nadstavbovému štúdiu, a

iii) pripravovať žiadateľa na výkon tohto povolania.

Dvojročnú odbornú prax, ktorá sa uvádza v prvom pododseku, nemožno vyžadovať, ak doklad alebo doklady o formálnej kvalifikácii, ktoré má uchádzač a ktoré sú uvedené v tomto bode, boli udelené na základe ukončenia regulovaného vzdelávania a odbornej prípravy."

20. Článkom 10 dekrétu č. 165/2000 bol v rámci gréckeho ministerstva národného vzdelávania a vierovyznania zriadený kolegiálny orgán – Rada pre uznávanie odbornej ekvivalencie dokladov vyššieho vzdelania (Symvoulio Anagnorisis Epangelmatikis Isotimias Titlon Tritovathmias Ekpaidefsis, ďalej len „Saeitte").

21. Článok 11 ods. 1 dekrétu č. 165/2000 stanovuje, že „právo vykonávať určené povolanie za podmienok stanovených týmto dekrétom sa uznáva na základe osobitne odôvodneného rozhodnutia [Saeitte]".

III — Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

22. Christina Ioanni Toki, grécka štátna príslušníčka, študovala dva roky na technologickej fakulte technického inštitútu v Patrase (Grécko). V rámci systému prenosu kreditov Európskeho spoločenstva následne absolvovala inžiniersky študijný program v kombinácii s environmentálnymi štúdiami v trvaní jedného roka na univerzite Sheffield Hallam (Spojené kráľovstvo), kde v roku 1997 získala diplom „Bachelor of Engineering with Environmental Studies". Ch. I. Toki ďalej študovala v rámci študijného programu v oblasti environmentálneho inžinierstva na univerzite v Portsmouthe a po absolvovaní tohto štúdia v roku 1998 jej bol udelený titul „Master of Science".

23. Od 1. septembra 1999 bola Ch. I. Toki zamestnaná ako „researcher" (výskumný pracovník) na fakulte civilného inžinierstva univerzity v Portsmouthe až do 31. augusta 2002. Poberala ročnú mzdu vo výške 8 000 GBP a bola sociálne poistená. V rámci svojej pracovnej náplne, ako sa uvádza v potvrdení docenta, ktorý dohliadal na jej prácu, mala zabezpečovať starostlivosť o študentov. Tiež sa podieľala na výskumnom projekte, v rámci ktorého spolupracovala s britskou súkromnou spoločnosťou špecializovanou na technológiu spracovávania odpadov, pričom tento projekt spočíval v posúdení efektívnosti inovatívnej metódy spracovania komunálnych odpadových vôd. Zároveň bola členkou

výskumnej skupiny zameranej na environmentálnu technológiu.

24. V apríli 2002 sa Ch. I. Toki dobrovoľne zapísala do Chartered Institution of Water and Environmental Management (ďalej len „CIWEM“) ako absolventka vysokej školy („graduate“) a neskôr ako praktikantka v zozname Engineering Council, čo predstavuje prvú fázu konečného zápisu. Zo spisu vyplýva, že Ch. I. Toki sa nestala plnoprávnou členkou Engineering Council. Na plnoprávny zápis do zoznamu ako držiteľ titulu „chartered engineer“, ktorý udeľuje Engineering Council svojim členom, by totiž žiadateľka musela absolvovať osobitný postup v rámci Engineering Council spočívajúci v posúdení jej vedomostí nadobudnutých po absolvovaní vysokoškolského štúdia, odbornej praxe, ako aj absolvovať pohovor týkajúci sa odbornej kvalifikácie.

25. Dňa 4. júla 2003 Ch. I. Toki podala na Saeitte žiadosť o priznanie práva vykonávať v Grécku regulované povolanie environmentálnej inžinierky v súlade s ustanoveniami dekrétu č. 165/2000, ktorým sa preberá smernica 89/48, vzhľadom na svoju odbornú prax nadobudnutú v Spojenom kráľovstve. Dňa 8. marca 2005 Saeitte vydala protokol č. 96, ktorým zamietla žiadosť Ch. I. Toki z dôvodu, že nebola držiteľkou inžinierskeho diplomu vydaného v Spojenom kráľovstve, pretože nezískala regulovaný titul „chartered engineer“. Nenadobudla teda právo vykonávať povolanie v štáte pôvodu (Spojené kráľovstvo), ako vyžaduje dekrét č. 165/2000. Povolanie environmentálny inžinier je podľa Saeitte regulovaným povolaním v Grécku, ale nie v Spojenom kráľovstve. Saeitte zo skutočnosti, že Engineering Council udeľuje titul „chartered engineer“, vyvodila, že predmetná činnosť je regulovaná. Ch. I. Toki však nie je nositeľkou tohto titulu. Podľa Saeitte článok 4 ods. 1 dekrétu č. 165/2000 stanovuje, že mechanizmus uznávania uvedený v článku 3 písm. a) smernice 89/48 sa použije v prípadoch, ak žiadateľ pochádza z členského štátu, v ktorom je výkon povolania, ktorého sa žiadosť týka, regulovaný a kontrolovaný združeniami alebo organizáciami uznanými týmto štátom v súlade s ustanoveniami článku 1 písm. d) druhého pododseku uvedenej smernice.

26. Dňa 29. marca 2005 Ch. I. Toki podala sťažnosť proti protokolu Saeitte č. 96, pričom uviedla, že Saeitte protiprávne nevzala do úvahy jednak trojročnú odbornú prax, ktorú Ch. I. Toki získala ako výskumník zamestnaný na fakulte civilného inžinierstva britskej univerzity, a jednak skutočnosť, že bola ako člen v prvej fáze zapísaná predovšetkým

v zozname inžinierov CIWEM. Saeitte, ktorej Engineering Council medzitým poskytla určité vysvetlenia, teda opätovne posúdila žiadosť Ch. I. Toki a 12. apríla 2005 ju z rovnakých dôvodov opäť zamietla. Ch. I. Toki preto podala na Symvoulio tis Epikrateias žalobu proti ministrovi národného vzdelávania a vierovyznania, ktorou sa domáhala zrušenia protokolu Saeitte č. 98, ktorým Saeitte potvrdila svoje rozhodnutie z 8. marca 2005.

27. V konaní pred vnútroštátnym súdom Ch. I. Toki uviedla, že Saeitte protiprávne zamietla jej žiadosť na základe článku 4 ods. 1 písm. a) dekrétu č. 165/2000, hoci ju mala skúmať z hľadiska článku 4 ods. 1 písm. b) uvedeného dekrétu, keďže povolanie environmentálny inžinier nie je v Spojenom kráľovstve regulované. Okrem toho Ch. I. Toki tvrdí, že je držiteľkou diplomu v zmysle článku 2 ods. 1 dekrétu a že preukázala, že počas predchádzajúcich desiatich rokov získala v Spojenom kráľovstve trojročnú odbornú prax.

28. Vzhľadom na vzniknuté ťažkosti pri výklade práva Únie Symvoulio tis Epikrateias rozhodol o prerušení konania a rozhodnutím, ktoré bolo doručené kancelárii Súdneho dvora 28. októbra 2009, na základe článku 234 ES položil Súdnemu dvoru tieto dve prejudiciálne otázky:

„1. Má sa článok 3 [prvý odsek] písm. b) smernice 89/48/EHS… vykladať v tom zmysle, že mechanizmus uznávania, ktorý stanovuje, sa uplatňuje v prípadoch, ak je predmetné povolanie v členskom štáte pôvodu regulované v zmysle článku 1 písm. d) druhého pododseku, ale dotknutá osoba nie je plnoprávnym členom združenia alebo organizácie, ktorá spĺňa podmienky uvedené v tomto pododseku?

2. [V prípade kladnej odpovede na prvú otázku] má sa pod vykonávaním povolania na plný úväzok v členskom štáte pôvodu v zmysle článku 3 [prvého odseku] písm. b) smernice 89/48… rozumieť vykonávanie povolania ako samostatne zárobkovo činná osoba alebo ako zamestnanec, ktorého sa týka žiadosť o povolenie vykonávania povolania podaná v hostiteľskom členskom štáte podľa smernice 89/48…, alebo sa môže pod tým rozumieť aj výskumná práca vo vedeckej oblasti súvisiacej s povolaním vykonávaná v zariadení, ktoré je v zásade neziskové?“

IV — Konanie pred Súdnym dvorom

29. Žalobkyňa vo veci samej, grécka vláda a Európska komisia predložili Súdnemu dvoru svoje písomné pripomienky.

30. Na pojednávaní, ktoré sa konalo 12. októbra 2010, prerniesli svoje pripomienky žalobkyňa vo veci samej, grécka vláda a Komisia.

V — Právna analýza

A — *O prvej otázke*

31. Na zodpovedanie prvej otázky, ktorú položil vnútroštátny súd, treba potvrdiť, že predmetná odborná činnosť patrí do pôsobnosti smernice 89/48. Následne bude potrebné určiť, do akej kategórie odbornej činnosti v zmysle uvedenej smernice patrí činnosť, ktorá je predmetom konania vo veci samej, v členskom štáte, v ktorom bolo vzdelanie získané. Po vyriešení týchto otázok bude potrebné už len určiť príslušné podmienky uznania.

1. Činnosť environmentálneho inžiniera patrí do pôsobnosti smernice 89/48

32. Ako som už uviedol, hoci bola uvedená smernica zrušená, predstavuje relevantný právny rámec v čase, keď Ch. I. Toki podala žiadosť na Saeitte [10].

33. Okrem toho vzhľadom na skutočnosť, že povolanie inžinier vo všeobecnosti alebo osobitne povolanie environmentálny inžinier, nebolo predmetom odvetvovej harmonizácie, patrí toto povolanie do všeobecného rámca, ktorý predstavuje smernica 89/48.

34. Zo spisu napokon vyplýva, že povolanie environmentálny inžinier je v Grécku regulované, a teda spĺňa podmienku stanovenú v článku 2 prvom odseku smernice 89/48. [11] Vzhľadom na skutočnosť, že Ch. I. Toki sa odvoláva na diplomy udelené po ukončení štúdií trvajúcich aspoň tri roky, ktoré boli vydané iným členským štátom [12], treba tiež konštatovať, že predmetná činnosť patrí do pôsobnosti smernice 89/48.

10 — Pozri bod 2 týchto návrhov.

11 — Pozri tiež rozsudok z 1. februára 1996, Aranitis, C-164/94, Zb. s. I-135, bod 17.

12 — Pozri tretie odôvodnenie a článok 1 písm. a) druhú zarážku smernice 89/48.

2. Kvalifikácia činnosti environmentálneho inžiniera v členskom štáte, v ktorom bolo vzdelanie získané

35. Keďže je nesporné, že povolanie environmentálny inžinier je v hostiteľskom štáte – v Helénskej republike – regulovaným povolaním, z hľadiska vymedzenia príslušných podmienok uznania treba určiť, či podľa smernice 89/48 uvedená činnosť predstavuje v členskom štáte, v ktorom bolo vzdelanie získané, čiže v Spojenom kráľovstve, regulovanú činnosť, činnosť pokladanú za regulovanú činnosť, alebo neregulovanú činnosť.

36. V súvislosti s otázkou, či je povolanie environmentálny inžinier v Spojenom kráľovstve regulované alebo neregulované, oprávnené subjekty uviedli protichodné tvrdenia, ktoré sa navyše nezakladajú na mimoriadne podrobnej analýze. Vnútroštátny súd však uvádza, že platná právna úprava v Spojenom kráľovstve neviaže začatie činnosti inžiniera ani začatie činnosti environmentálneho inžiniera na splnenie nijakej podmienky. [13] Vnútroštátny súd ďalej poukazuje na to, že úloha Engineering Council spočíva v organizovaní postupov hodnotenia odbornej spôsobilosti svojich členov prostredníctvom udelenia titulu členom, ktorí spĺňajú stanovené podmienky. Engineering Council tiež určuje svojim členom etické pravidlá, ktoré sa zaväzujú dodržiavať, a v tejto súvislosti vykonáva disciplinárnu právomoc. Napriek nejednoznačnosti niektorých písomných pripomienok predložených v tejto súvislosti teda nikto netvrdí, že výkon činnosti environmentálneho inžiniera je podmienený členstvom v Engineering Council, a teda priznaním titulu „chartered engineer“. Naopak zástupca Ch. I. Toki v nadväznosti na otázku položenú na pojednávaní na Súdnom dvore uviedol, pričom ostatní prítomní účastníci konania to nespochybnili, že Ch. I. Toki môže vykonávať činnosť environmentálnej inžinierky v Spojenom kráľovstve bez toho, aby bola členkou Engineering Council.

37. Za týchto okolností sa zdá, že na rozdiel od toho, čo tvrdila Saeitte, uvedenú činnosť nemožno chápať ako regulovanú činnosť v zmysle článku 1 písm. c) a článku 1 písm. d) prvého pododseku smernice 89/48. Súdny dvor totiž rozhodol, že „takéto povolanie predstavuje odborná činnosť, ktorá je, pokiaľ ide o podmienky jej začatia alebo vykonávania, priamo alebo nepriamo upravená právnymi predpismi, čiže zákonmi, inými právnymi predpismi alebo správnymi opatreniami. Začatie alebo vykonávanie povolania treba považovať za priamo upravené právnymi predpismi, ak zákony, iné právne predpisy alebo správne opatrenia hostiteľského členského štátu vytvárajú režim, v dôsledku ktorého je

13 — Hoci vnútroštátnemu súdu prináleží, aby overil podmienky výkonu predmetnej odbornej činnosti, táto skutočnosť neovplyvňuje právomoc Súdneho dvora uviesť spresnenia: pozri rozsudok zo 7. septembra 2006, Price, C-149/05, Zb. s. I-7691, bod 39.

táto odborná činnosť vyhradená výlučne osobám spĺňajúcim určité podmienky, a osoby, ktoré tieto podmienky nespĺňajú, ju nesmú vykonávať“ [14]. Nie je však preukázané, že osoba, ktorá nie je členom Engineering Council, nesmie vykonávať činnosť environmentálneho inžiniera.

38. Článok 1 písm. d) druhý pododsek smernice 89/48 upravuje práve prípad odbornej činnosti, ktorú vykonávajú členovia „združenia alebo organizácie, účelom ktorej je osobitne podporovať a udržiavať vysoký štandard príslušnej odbornej oblasti a ktorá na dosiahnutie tohto cieľa je uznávaná v osobitnej forme niektorým členským štátom…“ Ako stanovuje článok 1 písm. d) tretí pododsek, príloha I smernice 89/48 obsahuje neúplný zoznam týchto združení alebo organizácií, ktoré spĺňajú podmienky článku 1 písm. d) druhého pododseku, a medzi ne patrí aj Engineering Council [15]. Odborné činnosti vykonávané v tomto kontexte sa podľa smernice klasifikujú ako odborné činnosti pokladané za regulované odborné činnosti. Engineering Council teda udeľuje „diplom“ svojim členom [16], ktorý sa však zakaždým nevyžaduje od všetkých osôb, ktoré chcú vykonávať odbornú činnosť environmentálneho inžiniera.

39. Nevyžaduje sa teda, aby environmentálny inžinier v Spojenom kráľovstve bol vopred povinne zapísaný v Engineering Council. Hoci možno uvažovať o tom, že „chartered engineer“ má obchodnú výhodu alebo výhodnejšie postavenie, pokiaľ ide o prístup na trh práce [17], ide len o domnienku, ktorá v žiadnom prípade nemôže spochybniť skutočnosť, že tento titul nie je nevyhnutnou podmienkou na vykonávanie predmetnej odbornej činnosti.

40. Tento detail je dôležitý, pretože potvrdzuje, že činnosť inžiniera môže vykonávať aj osoba, ktorá nie je „chartered engineer“, čiže osoba, ktorá nie je členom odborného združenia uvedeného v článku 1 písm. d) druhom pododseku smernice 89/48. Tento detail takisto vysvetľuje, prečo v tomto prípade ide len o činnosť pokladanú za regulovanú odbornú činnosť. Vzhľadom na obsah zoznamu pripojeného k smernici je podľa mňa jasné, že normotvorca Únie chcel takto zdôrazniť existenciu týchto združení a organizácií, ich

14 — Rozsudok Aranitis, už citovaný, body 18 a 19.

15 — Pozri bod 21 kapitoly prílohy týkajúcej sa Spojeného kráľovstva.

16 — Pozri článok 1 písm. d) druhý pododsek prvú zarážku smernice 89/48.

17 — Táto skutočnosť však v každom prípade nie je relevantná, pretože Súdny dvor v súvislosti s posúdením regulovaného povolania v hostiteľskom členskom štáte jasne uviedol, že „posúdenie otázky, či je povolanie regulované, závisí od právneho stavu, ktorý existuje v hostiteľskom členskom štáte, a nie od podmienok na trhu práce v tomto členskom štáte“ (rozsudok Aranitis, už citovaný, bod 23).

prípadný historický a kultúrny význam v dotknutých členských štátoch [18], ale určite nie obligatórnosť zápisu do týchto združení a organizácií [19]. Za týchto okolností skutočnosť, že Ch. I. Toki nie je plnoprávnou členkou Engineering Council, určite nebráni tomu, aby začala vykonávať činnosť environmentálnej inžinierky v členskom štáte, v ktorom získala vzdelanie.

41. Existencia Engineering Council a jej uznanie smernicou napokon svedčia o tom, že činnosť inžiniera (presnejšie environmentálneho inžiniera) možno v zmysle smernice 89/48 chápať dvoma odlišnými spôsobmi.

42. Ak sa žiadateľ dobrovoľne stane plnoprávnym členom Engineering Council, získa titul „chartered engineer“. Odbornú činnosť, ktorú vykonáva, teda treba považovať za odbornú činnosť pokladanú za regulovanú činnosť, keďže článok 1 písm. d) druhý pododsek smernice stanovuje, že „odborná činnosť bude pokladaná za regulovanú odbornú činnosť, ak ju vykonávajú členovia nejakého združenia alebo organizácie“, ktoré sú uvedené v tomto ustanovení.

43. Naproti tomu, ak žiadateľ vykonáva svoju činnosť bez toho, aby bol členom združenia alebo organizácie uvedenej v článku 1 písm. d) druhom a treťom pododseku smernice 89/48, túto činnosť už nemožno považovať za činnosť pokladanú za regulovanú činnosť v členskom štáte, v ktorom bolo vzdelanie získané, v zmysle tohto ustanovenia.

44. Preto činnosť environmentálnej inžinierky, ktorú údajne vykonávala Ch. I. Toki [20] bez toho, aby bola plnoprávnym členom Engineering Council, čiže bez titulu „chartered engineer“, treba považovať za neregulovanú odbornú činnosť.

45. Ako správne poznamenala grécka vláda vo svojich písomných pripomienkach, Komisia navyše v roku 2003, teda v roku, keď Ch. I. Toki podala svoju prvú žiadosť na Saeitte, zaujala podobné stanovisko v rámci výboru pre petície Európskeho parlamentu

18 — V tejto súvislosti treba uviesť, že príloha sa týka iba združení alebo organizácií v Spojenom kráľovstve alebo v Írsku.

19 — Podľa môjho názoru si napríklad ťažko možno predstaviť, že povolanie knihovník by podliehalo v Spojenom kráľovstve obligatórnemu zápisu do Library Association, ktorá tiež patrí medzi tieto odborné združenia alebo organizácie uvedené v prílohe smernice (neskôr bola zmenená na Chartered Institute of Library and Information Professionals).

20 — Táto opatrná formulácia je potrebná z hľadiska druhej otázky položenej Súdnemu dvoru, na základe ktorej treba skúmať práve otázku, do akej miery Ch. I. Toki skutočne vykonávala činnosť environmentálnej inžinierky.

v súvislosti s gréckym štátnym príslušníkom, ktorý sa nachádzal vo veľmi podobnej situácii ako Ch. I. Toki. [21] Komisia vtedy jasne uviedla, že vzhľadom na to, že povolanie inžinier v Spojenom kráľovstve neupravuje nijaký osobitný predpis, vznikajú dve odlišné situácie podľa toho, či žiadateľ je „chartered engineer" alebo ním nie je. Je teda dosť prekvapujúce, že Komisia vo svojich písomných pripomienkach zaujala diametrálne odlišné stanovisko, ktoré spočíva v kategorickom tvrdení, že vykonávanie povolania environmentálny inžinier upravuje článok 1 písm. d) prvý pododsek v spojení s článkom 1 písm. d) druhým pododsekom a že sa naň vzťahujú podmienky uznania týkajúce sa regulovaných povolaní.

46. Konštatovanie, že rovnakú odbornú činnosť možno podľa smernice 89/48 posudzovať dvoma odlišnými spôsobmi podľa podmienok jej vykonávania (ako člen alebo ako nečlen), potvrdzuje neskorší vývoj práva Únie, a najmä smernica 2005/36, ktorá zrušila a nahradila smernicu 89/48 a ktorá sa, opäť pripomeniem, z časového hľadiska neuplatňovala v čase, keď Ch. I. Toki podala svoju žiadosť. Článok 3 ods. 2 smernice 2005/36 sa vzťahuje na „povolanie, ktoré vykonávajú *členovia* združenia alebo organizácie uvedenej v prílohe I" [22] (kde sa nachádza aj Engineering Council) a stanovuje, že toto povolanie sa považuje za regulované povolanie [23].

47. Okrem toho, aj keby Súdny dvor dospel k záveru, že zo skutočnosti, že združenie alebo organizácia v súvislosti s danou odbornou činnosťou spĺňa podmienky článku 1 písm. d) druhého pododseku smernice 89/48, vyplýva, že táto činnosť má postavenie odbornej činnosti pokladanej za regulovanú odbornú činnosť, a to aj v prípade, ak túto odbornú činnosť vykonávajú osoby, ktoré nie sú členmi tohto združenia alebo organizácie, takéto posúdenie, ako následne uvediem, nebude mať vplyv na určenie príslušných podmienok uznania.

21 — Petícia L. Kounisa č. 786/2002. L. Kounis bol držiteľom inžinierskeho diplomu vydaného v Spojenom kráľovstve, ale nebol členom Engineering Council, teda nebol nositeľom titulu „chartered engineer". Žiadal o uznanie svojho diplomu v Grécku, aby tam mohol vykonávať odbornú činnosť inžiniera, Saeitte však jeho žiadosť zamietla.

22 — Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

23 — Článok 52 ods. 2 stanovuje, že „ak sa povolanie v hostiteľskom členskom štáte reguluje združením alebo organizáciou v zmysle článku 3 ods. 2, štátny príslušník členského štátu nemá právo používať profesijný titul, ktorý vydáva [ktorý udeľuje – *neoficiálny preklad*] táto organizácia alebo toto združene, ani jeho skrátenú formu, ak nepredloží dôkaz o tom, že je členom tejto organizácie alebo tohto združenia". Toto ustanovenie sa teda týka iba podmienok používania profesijného titulu udeleného predmetným združením, pričom z neho ani z ustanovení smernice 89/48 nemožno vyvodiť, že iba členovia týchto združení sú oprávnení vykonávať predmetnú odbornú činnosť.

3. Určenie podmienok uznania, ktoré sa vzťahujú na odbornú činnosť environmentálneho inžiniera, v situácii žalobkyne vo veci samej

48. Smernica 89/48 vytvára systém, ktorý „posilňovaním práva štátneho príslušníka Spoločenstva používať svoje odborné schopnosti v akomkoľvek členskom štáte dopĺňuje a posilňuje jeho právo získavať tieto schopnosti, kdekoľvek si to želá“ [24]. Ako však Súdny dvor zdôraznil, „spôsob uznávania stanovený smernicou 89/48 nevedie k automatickému a bezpodmienečnému uznávaniu diplomov a dotknutých odborných kvalifikácií“ [25]. Článok 3 uvedenej smernice teda vymedzuje dva rozdielne postupy uznania a na daný skutkový stav možno aplikovať iba jeden z nich. [26]

49. Článok 3 prvý odsek písm. a) smernice 89/48 sa použije v prípade, ak je povolanie regulované v členskom štáte, kde bolo vzdelanie nadobudnuté. Príslušný vnútroštátny orgán teda musí zistiť, či je žiadateľ držiteľom diplomu, ktorý sa vyžaduje v členskom štáte, kde nadobudol vzdelanie, na začatie vykonávania tohto regulovaného povolania tak v hostiteľskom členskom štáte, ako aj v členskom štáte, v ktorom bolo vzdelanie získané.

50. Článok 3 prvý odsek písm. b) uvedenej smernice upravuje odlišný postup uznania, ktorý je založený na odbornej praxi získanej v členskom štáte, v ktorom bolo vzdelanie získané, ak tento členský štát „nereguluje toto povolanie v zmysle článku 1 písm. c) a prvého pododseku článku 1 písm. d).“ V dôsledku toho treba pôsobnosť článku 3 prvého odseku písm. a) určiť v spojení s článkom 3 prvým odsekom písm. b), z čoho na základe argumentácie *a contrario* vyplýva, že mechanizmus upravený v článku 3 prvom odseku písm. a) sa použije, ak sa v členskom štáte, v ktorom bolo vzdelanie získané, povolanie alebo odborná činnosť považuje za regulovanú.

51. Pokiaľ Súdny dvor, ako to navrhujem, dospeje k záveru, že činnosť environmentálnej inžinierky, ktorú údajne vykonávala Ch. I. Toki, nie je regulovanou činnosťou v členskom štáte, v ktorom bolo vzdelanie získané, v prejednávanej veci sa budú musieť použiť podmienky uznania stanovené v článku 3 prvom odseku písm. b).

52. Naproti tomu, ak Súdny dvor dospeje k záveru, že činnosť environmentálnej inžinierky, ktorú údajne vykonávala Ch. I. Toki, je odbornou činnosťou pokladanou za regulovanú odbornú činnosť [v zmysle článku 1 písm. d) druhého pododseku smer-

24 — Pozri trináste odôvodnenie smernice 89/48.

25 — Rozsudok z 23. októbra 2008, Komisia/Grécko, C-274/05, Zb. s. I-7969, bod 39.

26 — Rozsudok Price, už citovaný, bod 36.

nice 89/48], Súdny dvor bude musieť vziať do úvahy skutočnosť, že podmienky článku 3 prvého odseku písm. a) sa vzťahujú iba na regulované činnosti [v zmysle článku 1 písm. c) a d) prvého pododseku uvedenej smernice].

53. Mechanizmus uznávania stanovený v článku 3 prvom odseku písm. b) smernice 89/48 sa totiž použije v prípade, ak povolanie nie je regulované v členskom štáte, v ktorom bolo vzdelanie získané, ale aj v prípade, ak daná činnosť predstavuje činnosť pokladanú za regulovanú činnosť v zmysle článku 1 písm. d) druhého pododseku.

54. S prihliadnutím na judikatúru Súdneho dvora však situácia nie je až taká jasná.

55. Súdny dvor už rozhodol, že „článok 3 prvý odsek písm. b) [smernice 89/48] sa uplatňuje iba vtedy, keď predmetné povolanie nie je regulované v členskom štáte [v ktorom bolo vzdelanie získané]“ [27], pričom osobitne neodlíšil odborné činnosti pokladané za regulované odborné činnosti.

56. Stanovisko Súdneho dvora v rozsudku Price [28] je z tohto hľadiska dosť prekvapujúce. Uvedený rozsudok sa týkal pána Pricea, ktorému udelila titul „Bachelor“ jedna z organizácií, ktorých sa týka článok 1 písm. d) druhý pododsek smernice, ktorých zoznam sa nachádza v prílohe smernice. Pán Price sa však nikdy nestal členom predmetnej organizácie (Royal Institution of Chartered Surveyors). Hoci prejudiciálna otázka položená Súdnemu dvoru sa netýkala určenia mechanizmu uznávania, ktorý sa vzťahuje na takýto prípad, Súdny dvor uviedol, že vzhľadom na to, že „pán Price nie je členom Royal Institution of Chartered Surveyors, otázka uznania diplomov vydaných uvedenou organizáciou podľa [článku 3 prvého odseku písm. a)] je v danom prípade irelevantná, a to aj vtedy, ak by sa malo preukázať, že [predmetné] povolanie je v Spojenom kráľovstve regulovaným povolaním podľa predpisov stanovených touto organizáciou“ [29]. Súdny dvor preto uviedol, že ak by pán Price bol členom tejto organizácie a držiteľom diplomu vydaného touto organizáciou, príslušným mechanizmom uznávania by bol mechanizmus upravený v článku 3 prvom odseku písm. a), aj keď predmetná odborná činnosť je činnosťou, ktorá sa iba pokladá za regulovanú činnosť podľa článku 1 písm. d) druhého pododseku. Súdny dvor z toho teda vyvodil, že „článok 3 prvý odsek písm. b) smernice 89/48 je uplatniteľný, ak dotknuté povolanie nie je regulovaným povolaním v členskom štáte, v ktorom bolo vzdelanie získané. Z toho dôvodu… by sa toto ustanovenie považovalo za uplatniteľné len vtedy, ak by Royal Institution of Chartered Surveyors nespĺňala kritériá stanovené v článku 1 písm. d) druhom pododseku smernice 89/48“ [30]. Z vyššie uvedených dôvodov takéto riešenie podľa môjho názoru jednoznačne odporuje zneniu článku 3 prvého odseku písm. b) a bolo by vhodné, aby Súdny

27 — Rozsudok zo 14. júla 2005, Peros, C-141/04, Zb. s. I-7163, bod 31.

28 — Už citovaný.

29 — Tamže, bod 47.

30 — Tamže, bod 48.

dvor využil príležitosť, ktorú ponúka prejednávaná vec, a upravil svoju judikatúru v tejto otázke.

57. Z tohto hľadiska sa nemôžem ubrániť názoru, že pokiaľ ide o činnosti, ktoré patria do pôsobnosti článku 1 písm. d) druhého pododseku smernice 89/48, je dôležité poukázať na úplné znenie slovného spojenia „odborná činnosť pokladaná za regulovanú odbornú činnosť“. Vzhľadom na to, že mechanizmus uznávania, ktorý sa vzťahuje na tieto činnosti, nie je úplne rovnaký ako mechanizmus v prípade regulovaných činností podľa článku 1 písm. d) prvého pododseku, oba druhy činností nie sú úplne rovnocenné. Za týchto okolností je mimoriadne klamlivé ďalej označovať regulovanými činnosťami tie, ktoré sú len pokladané za odborné regulované činnosti podľa smernice 89/48.

58. Napokon – a táto posledná séria poznámok platí tiež iba v prípade, ak by Súdny dvor dospel k záveru, že činnosť environmentálnej inžinierky, ktorú Ch. I. Toki údajne vykonávala, je odbornou činnosťou pokladanou za regulovanú odbornú činnosť v zmysle článku 1 písm. d) druhého pododseku smernice 89/48 – treba poznamenať, že dekrétom č. 165/2000 bol neúplne prebratý článok 3 prvý odsek písm. b) smernice 89/48, čo pravdepodobne viedlo k pretrvávajúcim nejasnostiam na strane Saeitte. Článok 4 ods. 1 písm. b) uvedeného dekrétu, ktorý upravuje uplatňovanie podmienok uznania uvedených v článku 3 písm. b) smernice 89/48, odkazuje v súvislosti s posúdením, či je činnosť regulovanou činnosťou v členskom štáte pôvodu, na článok 2 ods. 3 [31] a na článok 2 ods. 4 ako celok [32] namiesto toho, aby odkazoval iba na prvý pododsek článku 2 ods. 4. Vzhľadom na rozhodnutie Saeitte viedla táto skutočnosť k vylúčeniu uplatnenia podmienok uznania stanovených v článku 3 písm. b) smernice v prípadoch, ak žiadateľ pochádza z členského štátu, kde vykonávanie povolania, ktoré je predmetom žiadosti podanej na základe smernice, čiastočne kontrolujú združenia alebo organizácie uznané týmto štátom v súlade s ustanoveniami článku 1 písm. d) druhého pododseku smernice. Článok 3 prvý odsek písm. b) smernice teda nebol prebratý správne.

59. Nič však nebráni tomu, aby sa Ch. I. Toki dovolávala tohto ustanovenia v konaní pred vnútroštátnym súdom. Podľa ustálenej

31 — Ktorý zodpovedá článku 1 písm. c) smernice 89/48.
32 — Ktorý zodpovedá článku 1 písm. d) smernice 89/48.

judikatúry Súdneho dvora „cieľom smernice [89/48] je priznať práva štátnym príslušníkom iných členských štátov“ [33], pričom Súdny dvor už rozhodol, že „článok 3 prvý odsek písm. a) smernice 89/48 predstavuje ustanovenie, ktorého obsah je bezpodmienečný a dostatočne presný. Jednotlivci sa teda môžu odvolávať na toto ustanovenie v konaniach pred vnútroštátnymi súdmi s cieľom vylúčiť uplatnenie vnútroštátnych predpisov, ktoré nie sú v súlade s uvedenou smernicou“ [34]. Zastávam názor, že toto konštatovanie platí aj v prípade článku 3 prvého odseku písm. b), pretože článok 3, aspoň pokiaľ ide o jeho celý prvý odsek, podľa môjho názoru predstavuje nedeliteľný celok.

60. Na prvú otázku navrhujem odpovedať tak, že článok 3 prvý odsek písm. b) smernice 89/48 sa má vykladať v tom zmysle, že mechanizmus uznávania, ktorý stanovuje, sa vzťahuje na prípady, keď sa v členskom štáte, v ktorom bolo vzdelanie získané, povolanie pokladá za regulovanú odbornú činnosť v zmysle článku 1 písm. d) druhého pododseku uvedenej smernice. Vzhľadom na to, že článok 3 prvý odsek písm. b) smernice 89/48 sa vzťahuje tak na činnosti pokladané za regulované činnosti v štáte, v ktorom bolo vzdelanie získané, ako aj na neregulované činnosti, otázka, či je žiadateľ plnoprávnym členom združenia alebo organizácie, ktorá spĺňa podmienky stanovené v článku 1 písm. d) druhom pododseku uvedenej smernice, nemá vplyv na určenie príslušného mechanizmu uznávania.

B — *O druhej otázke*

61. Ak by Súdny dvor dospel k záveru, že na situáciu Ch. I. Toki sa v čase posúdenia zo strany Saeitte vzťahovali podmienky uznania stanovené v článku 3 prvom odseku písm. b) smernice 89/48, vnútroštátny súd chce vedieť, či odbornú prax, ktorú Ch. I. Toki získala ako výskumníčka na univerzite v rokoch 1999 až 2002, možno považovať za vykonávanie povolania environmentálnej inžinierky na plný úväzok počas dvoch rokov v priebehu predchádzajúcich desiatich rokov.

1. O prípustnosti druhej otázky

62. Na úvod poznamenávam, že prípustnosť druhej otázky položenej vnútroštátnym súdom nie je zrejmá. Keďže vnútroštátny súd rozhoduje o žalobe o neplatnosť sporného rozhodnutia, ktoré prijala Saeitte, ak sa Súdny dvor stotožní s mojimi návrhmi týkajúcimi

33 — Rozsudok z 23. marca 1995, Komisia/Grécko, C-365/93, Zb. s. I-499, bod 9.

34 — Rozsudok z 29. apríla 2004, Beuttenmüller, C-102/02, Zb. s. I-5405, bod 55. V tomto zmysle pozri tiež rozsudok Peros, už citovaný, bod 32.

sa prvej otázky, bude to postačovať nato, aby vnútroštátny súd rozhodol o zrušení sporného rozhodnutia a vrátil vec správnemu orgánu na nové konanie. Uvedené rozhodnutie je okrem toho založené na mechanizme, ktorý vo vnútroštátnej právnej úprave zodpovedá článku 3 prvému odseku písm. a) smernice 89/48, takže Saeitte rozhodla o tom, či Ch. I. Toki preukázala, že je držiteľkou rovnocenného diplomu, ale nerozhodla o tom, či odbornú prax, ktorú Ch. I. Toki získala v Spojenom kráľovstve ako výskumníčka, možno riadne zohľadniť na základe mechanizmu uznávania stanoveného v článku 3 prvom odseku písm. b) uvedenej smernice. Napokon v prípade, ak by bola vec znovu predložená gréckemu správnemu orgánu, tento správny orgán by už nemohol rozhodnúť na základe smernice 89/48, ktorá bola smernicou 2005/36 zrušená [35].

63. Napriek všetkému, čo bolo uvedené, som na základe viacerých skutočností dospel k záveru, že táto otázka je prípustná.

64. V prvom rade nijaký z oprávnených subjektov, ktoré predložili písomné pripomienky, nespochybnil prípustnosť tejto druhej otázky.

65. Ďalej z ustálenej judikatúry vyplýva, že v rámci konania podľa článku 234 ES, teraz článku 267 ZFEÚ, „prislúcha výlučne vnútroštátnemu súdu, ktorý vec prejednáva a ktorý musí prevziať zodpovednosť za rozhodnutie sporu, aby s prihliadnutím na osobitosti konkrétneho prípadu posúdil potrebu prejudiciálneho rozhodnutia na vydanie svojho rozhodnutia, ako aj relevantnosť otázok položených Súdnemu dvoru. Preto pokiaľ sa položené otázky týkajú výkladu práva Únie, Súdny dvor je v zásade povinný rozhodnúť“ [36]. Súdny dvor iba za výnimočných okolností skúma podmienky, za ktorých sa naň vnútroštátny súd obrátil, s cieľom preveriť svoju vlastnú právomoc [37]. Presnejšie „odmietnuť rozhodnúť o prejudiciálnej otázke, ktorú položil vnútroštátny súd, možno len vtedy, ak je zjavné, že požadovaný výklad práva Únie nemá nijaký vzťah k existencii alebo predmetu sporu vo veci samej, ak ide o problém hypotetickej povahy, alebo tiež vtedy, ak Súdny dvor nemá k dispozícii skutkové a právne podklady nevyhnutné na užitočné zodpovedanie otázok, ktoré sú mu položené“ [38]. Chápem odôvodnenie vnútroštátneho súdu, podľa ktorého treba poskytnúť správnemu orgánu, ktorého rozhodnutie bude s veľkou pravdepodobnosťou zrušené, usmernenia, ktoré potrebuje na vydanie nového rozhodnutia. Je zrejmé, že požadovaný výklad ustanovení práva Únie súvisí so sporom vo veci samej, či už na základe smernice 89/48, alebo na základe článku 13 ods. 2 smernice 2005/36, ktorý stanovuje tie isté podmienky uznania ako smernica 89/48. V prejednávanej veci teda nejde ani o jeden

35 — Podľa článku 63 smernice 2005/36 totiž členské štáty mali dosiahnuť súlad s ustanoveniami uvedenej smernice najneskôr 20. októbra 2007.

36 — Rozsudok z 18. marca 2010, Gielen, C-440/08, Zb. s. I-2323, bod 27 a citovaná judikatúra.

37 — Tamže, bod 28 a citovaná judikatúra.

38 — Tamže, bod 29 a citovaná judikatúra.

z prípadov, v ktorých možno podľa Súdneho dvora odmietnuť rozhodnúť o prejudiciálnej otázke.

66. Napokon poznamenávam, že odôvodnenie č. 14 smernice 2005/36 jasne stanovuje, že „mechanizmus uznávania stanovený smernicami 89/48/EHS a 92/51/EHS sa nemení". Preto vysvetlenia, ktoré Súdny dvor poskytne v odpovedi na túto druhú otázku, budú rovnako relevantné tak na účely smernice 89/48, ako aj na účely smernice 2005/36.

67. Za týchto okolností navrhujem, aby Súdny dvor vyhlásil druhú otázku za prípustnú a pokračoval v jej skúmaní.

2. O pojme vykonávanie povolania na plný úväzok

68. Ak platia podmienky uznania stanovené v článku 3 prvom odseku písm. b) smernice 89/48, vnútroštátny orgán nemôže odmietnuť začatie predmetnej činnosti, ak žiadateľ vykonával toto povolanie na plný úväzok počas dvoch rokov v inom členskom štáte, ktorý túto činnosť nereguluje. Článok 3 druhý odsek smernice spresňuje, že odbornú prax upravuje prvý odsek. Smernica 89/48 vymedzuje odbornú prax v článku 1 písm. e) ako „skutočné a legálne [skutočné a dovolené – *neoficiálny preklad*] vykonávanie príslušného povolania v niektorom členskom štáte". Na zodpovedanie druhej otázky vnútroštátneho súdu teda treba určiť, či činnosť, ktorú Ch. I. Toki vykonávala na univerzite, ktorá ju zamestnávala v rokoch 1999 až 2002, možno považovať za skutočné vykonávanie povolania environmentálny inžinier na plný úväzok.

69. Situácia Ch. I. Toki je špecifická v tom zmysle, že s cieľom získať oprávnenie na výkon povolania environmentálnej inžinierky v Grécku uvádza trojročnú odbornú prax, ktorú nezískala ako environmentálna inžinierka, ale ako výskumníčka v oblasti environmentálneho inžinierstva. Žalobkyňa vo veci samej bola zamestnaná tri roky ako „researcher" na univerzite v Portsmouthe. V tejto pozícii sa Ch. I. Toki podieľala na starostlivosti o študentov a zúčastňovala sa rôznych druhov akademických činností (ako je účasť vo výskumnej skupine pre environmentálnu technológiu, vyhotovovanie správ, prezentácia vedeckých výsledkov akademickej obci a priemyselným podnikom). Zo spisu vyplýva, že takisto spolupracovala so súkromnou

spoločnosťou, ktorá sa špecializovala na technológie spracovania tekutých odpadov, pričom vykonávala laboratórne analýzy na účely kontroly kvality spracovávania splaškových kalov. Posledná uvedená činnosť podľa Ch. I. Toki predstavuje podstatný aspekt povolania environmentálneho inžiniera.

70. Vzhľadom na znenie otázky a s prihliadnutím na pripomienky žalobkyne vo veci samej, v ktorých zdôraznila tento aspekt, by som chcel predovšetkým uviesť, že je nesporné a nepochybné, že výskumná činnosť, ktorú vykonávala Ch. I. Toki, predstavuje vykonávanie odbornej činnosti z pozície zamestnankyne. Vnútroštátny súd považoval za vhodné v znení druhej otázky uviesť, že odbornú prax, ktorú nadobudla Ch. I. Toki ako „researcher", získala v zariadení, „ktoré je v zásade neziskové". Otázka, či je cieľom činnosti predmetného zariadenia dosahovanie zisku alebo je toto zariadenie neziskové, nemá z hľadiska sporu vo veci samej nijaký vplyv. Rozhodujúca je totiž iba otázka, či odbornú prax získala prostredníctvom vykonávania odbornej činnosti ako samostatne zárobkovo činná osoba alebo ako zamestnankyňa. Skutočnosť, že Ch. I. Toki bola zamestnankyňou univerzity v Portsmouthe, je navyše nesporná.

71. Problém teda nespočíva v určení, či výskumnú činnosť na univerzite možno ako takú považovať za odbornú prax. Skutočnou otázkou, ktorej zodpovedanie je zložitejšie, je otázka, či vykonávanie tejto výskumnej činnosti, ktorá sa aspoň sčasti vykonávala v oblasti, ktorá súvisí s povolaním environmentálny inžinier – ako to uvádza vnútroštátny súd – je úplne rovnocenné so skutočným vykonávaním tohto povolania v zmysle práva Únie.

72. Inak povedané, pokiaľ by Ch. I. Toki chcela získať oprávnenie na výkon povolania výskumníčky v Grécku, samozrejme za predpokladu, že by sa použili podmienky uznávania vzťahujúce sa na neregulované činnosti alebo činnosti pokladané za regulované činnosti, jej prax získaná na univerzite v inom členskom štáte by sa zjavne mala zohľadniť.

73. Nejednoznačnosť prejednávanej veci spočíva v tom, že Ch. I. Toki poukazuje na svoju trojročnú odbornú prax v oblasti výskumu, ale v súvislosti s oblasťou environmentálneho inžinierstva. Situácia je ešte zložitejšia, pretože ani jeden z účastníkov konania sa nevyjadril k existencii a k intenzite tejto údajnej súvislosti medzi činnosťami, ktoré Ch. I. Toki vykonávala na univerzite, a činnosťami, ktoré

by vykonávala v rámci „skutočného“ vykonávania povolania environmentálnej inžinierky.

74. Ako som už uviedol, vykonávanie povolania na plný úväzok, ktorý sa vyžaduje podľa smernice 89/48, sa vzťahuje na odbornú prax získanú v členskom štáte, ktorý dané povolanie nereguluje. Týka sa teda „skutočného a dovoleného vykonávania príslušného povolania“. „Príslušným povolaním“ treba rozumieť povolanie, na ktoré sa vzťahuje žiadosť o uznanie podaná v hostiteľskom členskom štáte. Žiadosť Ch. I. Toki sa týka činnosti environmentálnej inžinierky. Vzhľadom na vyššie uvedené treba konštatovať, že prax, ktorú získala Ch. I. Toki ako „researcher“, nemožno *a priori* považovať za úplne rovnocennú so skutočným vykonávaním činnosti environmentálnej inžinierky, keďže Ch. I. Toki v Spojenom kráľovstve nevykonávala presne toto povolanie. V tejto súvislosti článok 3 prvý odsek písm. b) smernice 89/48 jasne stanovuje, že predpokladom uznania je, že ide o vykonávanie „tohto“ povolania, čiže povolania, ktorého sa týka žiadosť o povolenie začatia alebo vykonávania povolania. K tomuto záveru v podstate dospela aj Komisia vo svojej citovanej odpovedi adresovanej petičnému výboru Parlamentu. [39]

75. V súvislosti s diplomami, ktoré vyžaduje členský štát, v ktorom bolo vzdelanie získané, v prípade, ak reguluje začatie vykonávania „príslušného povolania“ na svojom území, Súdny dvor na základe smernice 89/48 už rozhodol, že „výraz ‚príslušné povolanie‘ uvedený v článku 3 prvom odseku písm. a) smernice treba chápať tak, že označuje povolania, ktoré sú v členskom štáte pôvodu a v hostiteľskom členskom štáte totožné, podobné alebo v niektorých prípadoch iba rovnocenné z hľadiska činností, ktoré zahŕňajú“ [40]. Zastávam názor, že tento výklad Súdneho dvora sa logicky vzťahuje aj na článok 3 prvý odsek písm. b), ktorý sa týka vykonávania „príslušného povolania“ na plný úväzok.

76. Okrem toho výklad pojmu „príslušné povolanie“, ktorý podal Súdny dvor, umožňuje určité prispôsobenie, pričom pripúšťa, že môže ísť aj o povolania, ktoré sú z hľadiska zahrnutých činností rovnocenné. Za týchto okolností bude musieť príslušný vnútroštátny orgán poverený uznávaním diplomov a odbornej praxe, ktorým je v tomto prípade Saeitte, určiť, či úlohy, ktoré Ch. I. Toki plnila v rámci svojej spolupráce so špecializovanou súkromnou spoločnosťou, môžu predstavovať, ako tvrdí Ch. I. Toki, podstatný aspekt činností environmentálneho inžiniera, čiže

39 — Komisia totiž uviedla, že žiadateľ musí odbornú prax, ktorá sa vyžaduje podľa článku 3 prvého odseku písm. b) smernice 89/48, získať v rovnakom povolaní, ako je povolanie, na ktoré má kvalifikáciu, o uznanie ktorej žiada. Komisia uviedla, že vzhľadom na to, že L. Kounis poukazoval iba na prax ako „lecturer“, nemohol sa dovolávať odbornej praxe inžiniera (pozri už citovanú petíciu č. 786/2002).

40 — Rozsudok z 19. januára 2006, Colegio, C-330/03, Zb. s. I-801, bod 20.

podstatný aspekt rovnocenného povolania v zmysle judikatúry Súdneho dvora.

77. Po tom, ako Saeitte posúdi túto súvislosť medzi činnosťami, ktoré Ch. I. Toki vykonávala počas svojho pracovného pomeru na univerzite, a činnosťami vykonávanými v rámci skutočného vykonávania povolania environmentálnej inžinierky, treba určiť, či počas troch rokov, ktoré strávila na univerzite ako „researcher", Ch. I. Toki naozaj vykonávala aspoň dva roky na plný úväzok činnosť, ktorá predstavuje podstatný aspekt povolania environmentálny inžinier, keďže zo spisu vyplýva, že Ch. I. Toki počas týchto troch rokov vykonávala aj iné činnosti, ktoré zjavne nesúvisia so skutočným vykonávaním povolania environmentálny inžinier (ako napríklad starostlivosť o študentov).

78. Dodávam, že nemožno vylúčiť, že vykonávanie činností, ktoré iba súvisia s odbornou činnosťou, pre ktorú bola podaná žiadosť o povolenie začatia vykonávania povolania, hoci nemôže predstavovať skutočné vykonávanie tohto povolania, prispieva k nadobudnutiu, ako aj k upevneniu znalostí žiadateľa súvisiacich s touto činnosťou. Spolupráca Ch. I. Toki so súkromnou spoločnosťou však pravdepodobne neumožnila žiadateľke vykonávať všetky činnosti, ktoré by vykonávala v rámci skutočného vykonávania povolania environmentálnej inžinierky. Ch. I. Toki napríklad nebola v kontakte s klientmi; tiež možno predpokladať, že environmentálni inžinieri musia poznať vnútroštátne predpisy týkajúce sa územného plánovania a ekológie, pričom Ch. I. Toki možno nepozná takéto predpisy platné v Grécku.

79. Aby bola analýza úplná, treba tiež posúdiť situáciu, keď by vnútroštátny orgán rozhodol, že žalobkyňa vo veci samej musí absolvovať kompenzačné opatrenia [41]. Stalo by sa tak v prípade, ak by Saeitte rozhodla, že povolanie environmentálny inžinier v Grécku zahŕňa jednu alebo viaceré odborné činnosti, ktoré neexistujú v povolaní, ktoré žiadateľ vykonával v členskom štáte, v ktorom bolo vzdelanie získané, ak táto odlišnosť zodpovedá špecifickému vzdelaniu, ktoré sa vyžaduje v Grécku a ktoré zahŕňa obsah podstatne odlišný od toho, na ktorý sa vzťahuje dôkaz formálnej kvalifikácie predložený žiadateľom [42].

80. Uložené kompenzačné opatrenia by mali v súlade so zásadou proporcionality náležite zohľadniť predchádzajúcu prax Ch. I. Toki,

41 — Článok 4 smernice 89/48, neskôr článok 14 smernice 2005/36.

42 — Článok 4 ods. 1 písm. b) tretia zarážka smernice 89/48, neskôr článok 14 ods. 1 písm. c) smernice 2005/36. V tomto poslednom prípade sa podmienky článku 3 prvého odseku písm. b) smernice 89/48 budú považovať za splnené, ak vnútroštátny orgán uzná dostatočnú súvislosť medzi činnosťou, ktorý vykonávala Ch. I. Toki, a činnosťou environmentálneho inžiniera, a zároveň pôjde o vykonávanie uvedenej súvisiacej činnosti na plný úväzok.

a to aj v prípade, ak táto prax nepostačuje na okamžité udelenie povolenia na začatie uvedenej činnosti bez ďalších formalít.

81. Judikatúra je v tomto smere jednoznačná, keďže Súdny dvor už rozhodol, že „pôsobnosť článku 4 ods. 1 smernice 89/48, ktorý výslovne povoľuje kompenzačné opatrenia, treba obmedziť na prípady, keď sa tieto opatrenia javia byť primerané sledovanému cieľu“ [43]. Požiadavka, aby boli kompenzačné opatrenia v súlade so zásadou proporcionality, je v súčasnosti navyše výslovne vyjadrená v článku 14 ods. 5 smernice 2005/36 [44]. V čase uloženia prípadných kompenzačných opatrení vnútroštátny orgán musí pri žiadosti o výkon povolania zohľadniť akúkoľvek relevantnú prax, ktorou sa aspoň čiastočne mohli doplniť znalosti chýbajúce v pôvodne získanom vzdelaní.

82. Za týchto okolností navrhujem odpovedať na druhú otázku v tom zmysle, že podľa smernice 89/48, ako aj podľa smernice 2005/36 treba vykonávanie povolania na plný úväzok chápať ako skutočné vykonávanie príslušného povolania, čiže povolania, ktorého sa týka podaná žiadosť o udelenie povolenia. Vnútroštátnemu orgánu prináleží, aby určil, či úlohy, ktoré žalobkyňa vo veci samej vykonávala v rámci svojej výskumnej činnosti, môžu predstavovať rovnocenné povolanie z hľadiska zahrnutých činností v zmysle judikatúry Súdneho dvora. Napokon v prípade, ak vnútroštátny orgán uloží kompenzačné opatrenia, musí ich stanoviť v súlade so zásadou proporcionality, s prihliadnutím na súvislosť medzi povolaním, ktoré chce žiadateľka vykonávať v hostiteľskom členskom štáte, a odbornou praxou získanou v členskom štáte, v ktorom bolo vzdelanie získané.

43 — Rozsudky Colegio, už citovaný, bod 24, a zo 17. apríla 2008, Van Leuken, C-197/06, Zb. s. I-2627, bod 39.

44 — Článok 14 ods. 5 smernice 2005/36 totiž stanovuje, že ustanovenia týkajúce sa kompenzačných opatrení, konkrétne článok 14 ods. 1 smernice, sa uplatňujú „s náležitým zohľadnením zásady proporcionality. Najmä ak má hostiteľský členský štát v úmysle vyžadovať od žiadateľa ukončenie adaptačného obdobia alebo zloženie skúšky spôsobilosti, musí sa najprv uistiť, či znalosti, ktoré žiadateľ získal počas odbornej praxe v členskom alebo v tretej krajine, sú takej povahy, aby úplne alebo čiastočne pokryli podstatný rozdiel uvedený v odseku 4“.

VI — Návrh

83. Vzhľadom na všetky uvedené úvahy navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na prejudiciálne otázky, ktoré položil Symvoulio tis Epikrateias, takto:

„1. Článok 3 prvý odsek písm. b) smernice Rady 89/48/EHS z 21. decembra 1988 o všeobecnom systéme uznávania diplomov vyššieho vzdelania udelených pri ukončení odborného vzdelávania a prípravy v dĺžke trvania aspoň troch rokov, zmenenej a doplnenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2001/19/ES z 14. mája 2001, sa má vykladať v tom zmysle, že mechanizmus uznávania, ktorý stanovuje, sa vzťahuje na prípady, keď sa v členskom štáte, v ktorom bolo vzdelanie získané, povolanie pokladá za regulovanú odbornú činnosť v zmysle článku 1 písm. d) druhého pododseku uvedenej smernice. Vzhľadom na to, že článok 3 prvý odsek písm. b) smernice 89/48 sa vzťahuje tak na činnosti pokladané za regulované činnosti v štáte, v ktorom bolo vzdelanie získané, ako aj na neregulované činnosti, otázka, či je žiadateľ plnoprávnym členom združenia alebo organizácie, ktorá spĺňa podmienky stanovené v článku 1 písm. d) druhom pododseku uvedenej smernice, nemá vplyv na určenie príslušného mechanizmu uznávania.

2. Podľa smernice 89/48, ako aj podľa smernice Európskeho parlamentu a Rady 2005/36/ES zo 7. septembra 2005 o uznávaní odborných kvalifikácií treba vykonávanie povolania na plný úväzok chápať ako skutočné vykonávanie príslušného povolania, čiže povolania, ktorého sa týka podaná žiadosť o udelenie povolenia. Vnútroštátnemu orgánu prináleží, aby určil, či úlohy, ktoré žalobkyňa vo veci samej vykonávala v rámci svojej výskumnej činnosti, môžu predstavovať

rovnocenné povolanie z hľadiska zahrnutých činností v zmysle judikatúry Súdneho dvora. Napokon v prípade, ak vnútroštátny orgán uloží kompenzačné opatrenia, musí ich stanoviť v súlade so zásadou proporcionality, s prihliadnutím na súvislosť medzi povolaním, ktoré chce žiadateľka vykonávať v hostiteľskom členskom štáte, a odbornou praxou získanou v členskom štáte, v ktorom bolo vzdelanie získané."